

4. Опанасюк Ю.А. Удосконалення системи оцінки персоналу на підприємстві / Ю.А. Опанасюк // Вісник СумДУ. Серія «Економіка». – № 1. – 2012. – С. 134-140.

5. Квалификационные требования к работникам туристских предприятий [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://prohotel.ru/forum/index.php?/topic/4510-kvalifikatsionnye-trebovaniia-k-rabotnikam-turi/>.

6. Комплексная оценка персонала [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://hr-portal.ru/article/kompleksnaya-ocenka-personala>.

7. Куклина Т.С. Конкурентоспособность гостиничных услуг / Т.С. Куклина // Украина – Болгария – Европейский союз: Современное состояние и перспективы: II междунар. науч.-практ.-т. конф., 12 – 18 сентября 2013 г.: тезисы докладов. – Варна. – Херсон, 2013. – С. 276-279.

Гудима Н.В.

студентка,

Науковий керівник: Супрун С.Д.

кандидат економічних наук, доцент,

Вінницький торговельно-економічний інститут

Київського національного торговельно-економічного університету

ХАРАКТЕРИСТИКА ЗОН РИЗИКІВ, ПРИТАМАННИХ ДІЯЛЬНОСТІ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА

На сьогоднішній день, етап розвитку економіки України характеризується кризовими явищами, їх наслідками та суттєвим впливом непередбачуваних чинників, які змушують підприємства шукати шляхи подальшого розвитку. Забезпечення стійкого економічного зростання, необхідність виходу із кризи неможливі без формування сучасного підприємництва, органічним компонентом якого є ризик.

Підприємства без ризику не існують і найбільший прибуток приносять ті ринкові операції, які з ним пов'язані.

Питаннями, які пов'язані з ризиками діяльності торговельних підприємств, займалися багато вітчизняних та зарубіжних вчених. Серед них можна виділити: А. П. Альгіна, В. В. Вітлінського, Л. І. Донець, Л. О. Лігоненко, А. А. Мазаракі, Н. М. Ушакову, В. Г. Сєвка, Дж. Форестера, О. І. Ястремського та інших.

У стародавньому світі ризик визнавався невід'ємною частиною життя. У часи середньовіччя перші словникові статті містили тлумачення цього поняття. Але, незважаючи на це, науковці і досі не прийшли до єдиного тлумачення його змісту, сутнісних ознак та класифікації.

Під ризиком в підприємстві прийнято розуміти ступінь невизначеності результату управлінського рішення або господарської операції,

вірогідність можливих втрат внаслідок настання ризикових подій. Наслідком таких подій є відхилення фактичних результатів господарської діяльності від її цільових показників, що призводить до фінансових втрат підприємства [1, с. 710].

Існує велика кількість класифікацій ризиків торговельного підприємства [1-3]. Загалом ризики поділяють на внутрішні і зовнішні. Зовнішні, це ті, які не пов'язані безпосередньо з діяльністю підприємства. До них можна віднести: законодавча база, інфляційний тиск, криміногенні та екологічні ризики тощо. Внутрішні ризики виникають в середині підприємства і пов'язанні з неефективною політикою управління.

Залежно від наслідків ризикових подій можна виділити п'ять зон ризику підприємницької діяльності. Усі вони і їх можливі наслідки наведені в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика зон ризику підприємницької діяльності

Назва зони ризику	Безризикова зона підприємництва	Зона допустимого ризику	Зона критичного ризику	Зона недопустимого ризику	Зона катастрофічного ризику
Можливі фінансові втрати	Не очікуються	В обсязі планового прибутку	В обсязі планових доходів	В обсязі власного капіталу	В розмірах більших за власний капітал

Джерело: [1, с. 717]

В першому випадку, тобто в безризиковій зоні фінансові втрати не очікуються і найгірше, що може статися – це підприємство ризикує не одержати чистий прибуток, що ставить під загрозу формування фондів, які формуються за рахунок цього прибутку.

В зоні допустимого ризику підприємство ризикує тим, що можливі втрати не перевищать суми розрахункового прибутку. Тобто підприємець ризикує не одержати прибуток або одержати його лише частково.

В зоні критичного ризику підприємець втрачає не тільки прибуток, але й не може відшкодувати витрати.

Зони недопустимого та катастрофічного ризику характеризуються, тим що вони здатні призвести до банкрутства підприємства, його закриття і розпродажу майна.

До категорії катастрофічного здебільшого відносять ризик, який пов'язаний з прямою небезпекою для життя людей або виникненням екологічних катастроф.

Для будь-якого підприємства ризики можуть мати як негативний так і позитивний вплив. Сутність негативного проявляється в необхідності залучення додаткових ресурсів, загрозі психологічної стабільності

колективу, ймовірності виникнення конфліктів під час планування діяльності. Позитивний вплив: ризик виступає як фактор розвитку креативного підходу до вирішення поставлених задач, причиною підвищення конкурентоспроможності, розроблення гнучких та глобальних планів.

Існує ціла низка основних правил, якими має керуватися адміністративний апарат торговельного підприємства:

1. Не можна ризикувати більше, ніж це може дозволити власний капітал.

2. Завжди треба думати про наслідки ризику.

3. Позитивне рішення приймається лише при відсутності сумніву.

4. Не можна ризикувати великим заради малого. При наявності сумніву приймаються негативні рішення.

5. Не можна думати, що завжди існує тільки одне рішення, можливо, що є й інші варіанти [5].

Виділяють різні методи впливу на ризик. А саме: уникнення, вимірювання, зниження, збереження існуючого виду ризику.

Також існує таке поняття як «нейтралізація ризиків» – комплекс заходів фінансового, правового, організаційного характеру. Виділяють такі форми нейтралізації ризиків, як: страхування, оптимізація прийняття управлінських рішень, хеджування фінансових ризиків на основі похідних цінних паперів.

Попередження ризику слід також віднести до заходів, що знижують ризик, і розглядати як комплекс заходів по зниженню ймовірності настання ризикової ситуації. Вихідними передумовами для попередження настання ризикових ситуацій є ефективне управління підприємства і оптимальне внутрішнє прогнозування та планування. Можливість настання ризикових ситуацій повинна бути виявлена на етапі планування та зупинена у процесі управління підприємством, зокрема у процесі управління прибутком [4, с. 203].

Отже, будь-яке торговельне підприємство так чи інакше, в процесі своєї діяльності постійно стикається з низкою ризиків. Існують різноманітні підходи до визначення сутності та класифікації поняття ризику.

Сучасні умови вимагають зміни ставлення до ризику, тобто необхідно рівнозначно враховувати як імовірність втрат, так і можливість позитивного результату прояву ризику. Оптимальний кінцевий результат діяльності підприємства значною мірою визначається ефективним управлінням ризиком, а не лише його мінімізацією. Він може призвести до непередбачуваних збитків, незапланованих затрат або до підвищення конкурентоспроможності, розроблення гнучких та глобальних планів.

Список використаних джерел:

1. Мазаракі А. А. та ін. Економіка торговельного підприємства: Підручник. – К. : «Хрещатик», 1999. – 800 с.
2. Вітлінський, В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві [Текст]: монографія / В. В. Вітлінський, Г.І. Великоіваненко; Київськ. нац. екон. ун-т. – К. : КНЕУ, 2004. – 480 с.
3. Донець Л. І. Економічні ризики та методи їх вимірювання : [навчальний посібник] / Л. І. Донець. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 320 с.
4. Маркіна І. А. Стратегічне управління прибутком торговельного підприємства з урахуванням стадії його життєвого циклу / І. А. Маркіна. // Економіка і бізнес. – 2015. – С. 199-204.
5. Управління ризиками як запорука захисту торговельного підприємства від втрат прибутку. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.confcontact.com/2008dec/3_hudaNaduda.php.

Єрмоленко О.А.

кандидат економічних наук, доцент,

Український державний університет залізничного транспорту

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ СИСТЕМИ ОЦІНКИ ВНУТРІШНЬОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ІТ-ПІДРОЗДІЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання практично у кожного підприємства, яка досягає певного рівня розвитку, приходиться час, коли втрачають свою ефективність існуючі системи управління ІТ. У зв'язку з чим виникає питання якісного переходу на новий рівень розвитку ІТ-підрозділу. Також ретельного розгляду потребує питання переходу від системи управління та організаційної структури, які були сформовані стихійно методами проб та помилок, до повноцінної системи управління і організаційної структури, яка підтримує їх ефективне функціонування. Одним із рішень даного питання може виступати впровадження системи оцінки ефективності КРІ за методом збалансованої системи показників BSC. При цьому ключовими питаннями реалізації даного заходу в ІТ-підрозділі підприємства виступатимуть питання організації, питання учасників та питання причин виникнення проблем в ході реалізації даного впровадження [1; 2].

Перш за все ініціатором впровадження системи оцінки внутрішньої ефективності повинно бути керівництвом ІТ-підрозділу, робота якого буде оцінюватися. Як показує світовий досвід найкращим варіантом даних впроваджень є пробне впровадження такої системи оцінки в